

VALSTYBINĖ VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, A. Goštauto g. 12, LT-01108 Vilnius, tel. (8 5) 2626760, el. p. tarnyba@vvvat.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188770044

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai
El. p. finmin@finmin.lt

Kopija
Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
El. p. rastine@tm.lt

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO IR SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ PAKEITIMO PROJEKTŲ

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba gavo Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Finansų ministerija) išvadoms gauti pateiktą Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo Nr. I-657 1, 2, 40 straipsnių, aštuntojo skirsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.228³, 6.228⁷, 6.228¹⁰ straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo Nr. VIII-1370 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą ir Lietuvos Respublikos su nekilnojamuoju turtu susijusio kredito įstatymo Nr. XII-2769 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau kartu – Įstatymų projektai).

Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo Nr. I-657 1, 2, 40 straipsnių, aštuntojo skirsnio ir priedo pakeitimo projekte siūloma pakeisti 40 straipsnio 9 dalį ir ją išdėstyti taip: „**9. Lietuvos bankas prižiūri, kaip Lietuvos banko įstatymo 42 straipsnio 1 dalyje nurodyti prižiūrimi finansų rinkos dalyviai laikosi šio įstatymo aštuntojo skirsnio ir Mokėjimų įstatymo 11 straipsnio 4 dalies, kai ji taikoma šio įstatymo aštuntajame skirsnyje nurodytoms nuotolinėms finansinių paslaugų sutartims, nuostaty, ir už šio įstatymo 37 straipsnio 1–7 dalyse, 38 straipsnio 1–4 ir 6–11 dalyse, 39 straipsnio 1–3 dalyse, 39¹ straipsnyje ir Mokėjimų įstatymo 11 straipsnio 4 dalyje nurodytų reikalavimų (draudimų) nesilaikymą taiko prižiūrimiems finansų rinkos dalyviams poveikio priemonės ir duoda privalomus nurodymus, vadovaudamasis Lietuvos banko įstatymu ir kitais finansų rinką reglamentuojančiais teisės aktais, kurių vykdymo priežiūra priskirta Lietuvos bankui. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba už šio įstatymo 37 straipsnio 1–7 dalyse, 38 straipsnio 1–4 ir 6–11 dalyse, 39 straipsnio 1–3 dalyse, 39¹ straipsnyje ir Mokėjimų įstatymo 11 straipsnio 4 dalyje, kai ji taikoma šio įstatymo aštuntajame skirsnyje nurodytoms nuotolinėms finansinių paslaugų sutartims, nurodytų reikalavimų (draudimų) nesilaikymą kitiems verslininkams gali skirti nuo penkių šimtų iki penkių tūkstančių eurų baudą.**“.

Taip pat siūloma papildyti 40 straipsnį 12 dalimi: „**12. Lietuvos bankas Reglamento (ES) 2017/2394 21 straipsnyje nustatytais atvejais už šio straipsnio 9 dalyje nurodytą pažeidimą, kuris yra plačiai paplitęs pažeidimas ar Europos Sąjungos mastu plačiai paplitęs pažeidimas, kaip jie apibrėžti šiame reglamente, taiko prižiūrimiems finansų rinkos dalyviams poveikio priemonės**

vadovaudamasis Lietuvos banko įstatymu ir kitais finansų rinką reglamentuojančiais teisės aktais, kurių vykdymo priežiūra priskirta Lietuvos bankui. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba už šio straipsnio 9 dalyje nurodytą pažeidimą, kuris yra plačiai paplitęs pažeidimas ar Europos Sąjungos mastu plačiai paplitęs pažeidimas, kitiems verslininkams gali skirti nuo dešimt tūkstančių iki šimto tūkstančių eurų baudą. Skiriamos baudos dydis nustatomas atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, sunkumą, mastą, trukmę, verslininko gautą finansinę naudą ar išvengtus nuostolius, ankstesnius verslininko padarytus teisės aktų, reglamentuojančių vartotojų teisių apsaugą, pažeidimus, atsakomybę lengvinančias ar sunkinančias aplinkybes.“

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos manymu, funkcijos susijusios su finansinių paslaugų teikimu pagal nuotolines finansinių paslaugų sutartis yra nebūdingos Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos funkcijoms, todėl tikslinga grįžti prie diskusijos, vykusios ir ankstesniais metais (2019 m.), dėl minėtų funkcijų konsolidavimo vienoje institucijoje, t. y., Lietuvos banke¹. Numatoma, kad Lietuvos bankas nuotolinių finansinių paslaugų priežiūrą vykdys, vadovaudamasis Lietuvos banko įstatymu ir kitais specialiaisiais finansų rinką reglamentuojančiais teisės aktais.

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, įvertinusi Finansų ministerijos pateiktą derinti Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo Nr. I-657 1, 2, 40 straipsnių, aštuntojo skirsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projektą bei atsižvelgdama į aiškinamajame rašte išdėstytą, pažymi, jog nepritaria Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai priskiriamai finansinių paslaugų, įsigytu nuotoliniu būdu, ginčų nagrinėjimo ir atsakomybės taikymo sričiai.

Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo projekte numatoma Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai taikytina atsakomybė už Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo nuostatas, tuo tarpu būtent Lietuvos bankas, kaip šiame teisės akte nurodyta, vienintelė priežiūros institucija, kuri prižiūri, kaip laikomasi šio įstatymo, su jo įgyvendinimu susijusių teisės aktų (Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo 76 straipsnis). Taip pat pažymėtina, kad finansų rinkos dalyvių, kurių veikla nėra prižiūrima Lietuvos banko pagal Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 42 straipsnio 1 dalį, sąrašas yra ilgas ir nebaigtinis, kadangi finansų rinkoje gali atsirasti ir naujų, Lietuvos banko nereguliuojamų, veiklos formų ir finansinių produktų, ypatingai įvertinant vartotojams lengvai prieinamą nuotolinių finansinių paslaugų teikimo būdą. Nepaisant to, kad Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo projekte numatyta sąvoka „kiti verslininkai“, tačiau jų finansų rinkoje teikiamos paslaugos būtų kvalifikuojamos kaip finansinės paslaugos ar finansinių paslaugų srityje teikiamos paslaugos. Kaip nurodoma ir Įstatymo projektu aiškinamajame rašte, dėl specifinio vartotojams skirtų finansinių paslaugų pobūdžio ir sudėtingumo, jų išmanymui (turinio prasme) būtinos specifinės žinios ir kompetencijos bei vieningos, Lietuvos banko formuojamos praktikos, taikymas. Be to, paskirsčius minimų ginčų nagrinėjimą skirtingoms institucijoms, vartotojams nebus aišku, kur jie turi kreiptis dėl savo pažeistų teisių gynimo. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos nuomone, ginčus minimoje srityje visa apimtimi turėtų nagrinėti Lietuvos bankas.

Papildomai pažymėtina, jog Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė savo 2019 m. liepos 16 d. Valstybinio audito ataskaitoje² nurodė, kad būtina sumažinti Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai tenkančių vartojimo ginčų kiekį, papildyti neteisminio ginčų nagrinėjimo institucijų ratą,

¹ Finansinių paslaugų teikimas pagal sutartis, sudaromas ryšio priemonėmis, turėtų būti prižiūrimas Lietuvos banko, taip konsoliduojant vartotojams skirtų finansinių paslaugų priežiūrą vienoje institucijoje. Pažymėtina, kad būtų netikslinga ir neefektyvu nuotoliniu būdu sudaromų finansinių paslaugų teikimo sutarčių priežiūrą pavesti vykdyti dviem institucijoms (Lietuvos bankui ir Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai). <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/7d4fe460a89a11e9aab6d8dd69c6da66?jfwid=a9oow1iz6>

² <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/23852/ar-uztikrinama-vartotoju-teisiu-apsauga>

siekiant užtikrinti efektyvią vartotojų teisių apsaugą Lietuvoje. Taigi, siekiant tinkamai įgyvendinti Valstybės kontrolės pastabas, ginčų nagrinėjimas turėtų būti plečiamas labiau tarp kitų institucijų, o ne didžiausią skaičių ginčų nagrinėjančios – Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos – atžvilgiu. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos nuomone, siekiant aukštos vartotojų teisių apsaugos, turėtų būti atsižvelgta ir į Valstybinėje vartotojų teisių apsaugos tarnyboje gaunamų vartotojų prašymų išnagrinėti kilusį vartojimo ginčą ne teismo tvarka apimtį, platų jų sričių spektrą, skaičių, kuris yra ženkliai didesnis už kitų neteisminio vartojimo ginčų sprendimo institucijose gaunamą skundų ir prašymų skaičių, o taip pat į stebimą šio skaičiaus augimą (po 20 proc. kasmet).

Direktorė

Goda Aleksaitė